

0/234
- 19 -

İSTANBUL SERİRİYATI

Avrupa'da bir çıkar

Yazanlar :

Ahmet Burhaneddin, Ahmet Cevdet, Ahmet Fahri, Ahmet Şükrü, Ali Şükrü, Hami Güven, Hami Dilek, Haydar İbrahim, Hulusi Behçet, Hüseyin Kenan, İhsan Şükrü Aksel, Kenan Tevfik, Kemal Osman, Mazhar Osman, Nebil, Neşet Halil, Nuri Fehmi, Rifat Ahmet, Rüştü Recep, Suphi Neşet, Şükrü Hazım, Osman Şerefeddin, Vefik Vassaf.

Yazıya ait işler :

İhsan Şükrü Aksel.

Adres : Mazhar Osman, Cağaloğlu 23. Telefon : 21890

VALOVOSAN – Chinoin

Folliculin + over hülâsası + Brome - isovalerylurée.

Overlerin marazi tagayyürleriyle alâkadar bilumum teşevvüş-lerin arazi ve etiolojik tedavisi.

Folliculine ve over hülâsası bir taraftan telafii bir tesir (Médication substitutive) icra ederken, diğér taraftan Brome - isovalerylurée sür'atle subjektif bir selah husule getirerek asabı tenbih arazını izale eder.

Fizyolojik ve şirurjikal menopoz teşevvüşleri ; ovaryen nevrozlar, vecalı dismenoreler, bülüğ teşevvüşleri.

Günde 2—3 defa ikişer draje
40 drajelik şişe.

Edebiyat ve nümune için P. K. 5651 — İstanbul.

ANALGINE

(Cachet ve Tablettes)

Baş ağrısı ilâcıdır. Ense ve Küçük kafa, Yüz ve Göz ağrılarında, siyatikte faidesi görülmektedir. 1 tanesi ağrıyı keser. Lüzumunda, 2—3 tane alınır.

Formül : Guarana, Fenyldimethylpyrazolon, Caféine.

TRICALCINE

LE

RECALCIFIANT CLASSIQUE

INDICATIONS

TUBERCULOSE
RACHITISME . SCROFULOSE
GROSSESSE . ALLAITEMENT
CARIES DENTAIRES
CONVALESCENCES
F R A C T U R E S

Poudre, Granules, Cachets, Comprimés ve
Chocolatée halinde

TRICALCINE OPOTHERAPIQUE

Dragées ve Granulés Halinde

TRICALCINE

En kuvvetli mukkavidir

Laboratoire des Produits SCIENTIA . 21, rue Chaptal . Paris . 9e A¹

TABLET
SPAZMOKARDİN

Passiflore, Cratagus, Valériane, Luminal, Bromhydrate de quinine

Kullanıldığı hastalıklar :

Nevropati — Refleks yolile gelen ekstra sistoller — Mide ve barsakta
husule gelen gayrı tabii tahammürat neticesi kalb tazyiki — Tenasül
guddeleri teşevvüşleri — Karaciğer hastalıkları — Çarpıntı

KULLANILIŞ :

Bir hafta müddetle yemeklerden 15 dakika evvel 3 tablet

KINAMALT FOSFATE

Fosfatlı ve kınakınalı bira hülâsası.

Yapıldığı yer: Münir Şahin tıbbi müstahzarlar lâboratuarı

İstanbul — Karaköy

İ. M. FARHİ

İstanbul Büyük Kınacıyan han No. 41-42 Posta kutusu 24.

Kısa dalga tedavisi için en son sistem cihazları.

Ültraviyole, enfraruj lâmbaları, ziya banyoları.

Galvanizasyon, faradizasyon, endoskopi ve koterizasyon
cihazları.

Mikroskoplar.

Steril katkutlar.

Cerrahî aletler, laboratuvar ve hastaneler için herbir
malzeme.

Umum alâtı dersiye, fenniye ve sanayiye.

İSTANBUL SERİRİYATI

Senelik abonesi iki lira

AYLIK TIB

Adres : İstanbul, Cağaloğlu 23

Sahibi : Dr. Mazhar Osman Uzman

MECMUASI

Nushası : 20 Kuruştur

Ruh hastalıklarında yeni tedavi usulleri

Mazhar Osman Uzman

Hekimlik innsanlara iki cepheden iyilik etmek için çalışıyor : Sağlamları hasta etme-meğe, hastaları iyi etmeğe... Tıbbın ancak bir asırdır iyiden iyiye kendine mal ettiği akliye ve asabiye şubesi de Profilaksi ve terapi için uzun çalışmalardan sonra ancak son senelerde feyzini gösterdi. İlk günleri muvaffakiyetinden kimse emin değildi... Ne delilğin neden ileri geldiği biliniyordu, ne de delinin de iyileşebileceği düşünülüyordu ; delirmenin etiyojisi oldu olası hurafe ve batıl itikatlardan kurtulamamıştı. Çılgınlık, kuruntu, çarpılma, inme, bayılma hastalık değil nazardır, maneviyat işidir. Cenabıhakkın cezasıdır, günahların kefaretidir. İyi saatte olsunların şerrine uğramış, şeytanlara karışmış, sihir ve büyü ile bağlanmış, rüküşler sofrasında yemek yemiş ; ya peri padişahının kızına, oğluna vurulmuş ; yahut âlemi gayb sarayının göze görünmez prensesleri insan oğlunun aşk ağına tutulmuş... Belki de ecinnilerin sofrası kırıntılarında farkına varılmıyarak küçük apdest bozmuş, (daha büyük halt edenlere verilen ceza hakkında sarahat ve rivayet yok)... Sebep bu daire içinde arandıkça tedavinin de buna uydurulması tabii... Nazara mavi boncuk takılır, boynuna muska asılır, kurşun dökülür, perilere cinlere bensiz beyaz horoz kesilir, iyi saatte olsunlara helvalar ikram edilir. Çil çil altınlar hediye edilir. Sihir ve büyüün seromu

yine sihir ve büyüdür. Nefesi daha keskin bir hocanın tükürükler savurarak cezbeyle gelişinden büyüler, sihirler bozulur, aşk tılsımının verdiği soğuklukla görünmez aşıkların kolları gevşer, tutuşmuş sevdaları söner.. Zavallı adem oğlu da bu derden kurtulur. Çarpılanlar nefesle düzelir, inmeli kollara bacaklara bihikmetihüda can gelir, dili tutulanlar hocanın salyesi karışmış nefesli sudan yudum yudum içdikçe bülbül gibi konuşur, bağlanmış diller çözülür. Tabii bu kadar marifeti becerecek adam da üniversite mezunu bir zındık olamaz ya... Ya kâhin, papas, şeyh ve hoca gibi ruhanî kisveye bürünmüş yobazlar, yahut büyücü, sihirbaz, üfürükçü gibi dinleri dalâlete uğratmış, hurafe propagadasını kendine medarı maişet etmiş düzenbazlardı. Hâlâ Afrikanın kızgın çöllerinde, Efganistanın kühsarlarında bir çok tekeler görürsünüz ki akıl hastalıklarının tedavisi ile şöbret almıştır. Daha on beş sene evvel Büyük adada ve Heybeli adadaki rum manastırları birer akliye sanatoryomu idi. Eyyübün niyet kuyularında, tava içine dökülen erimiş kurşunlarda, şimdi doktor muayenehanelerile dolu Nurosmaniye caddelerindeki üfürükçülerin tılsımlı su taslarında hastalığın sebebi aranırdı. Yürümiyen çocuklar Hüdaî tekkesi şeyhinin ayakları altında canlanırdı. Aksaraydaki Oğlanlar tekkesi havale, sar'a ve daürraks için mücerrepedi, celâlliler Merkez Efendide tesbihden ve delikli taştan geçirilir, *Baba Cafer'e* götürülürdü. Bütün Nöroartirtizma tezahürleri için senede bir defa yüzüstü yere yatıp ayağa

çiğnetmek teamüldü...

İşte tıbbın bu şubesi asırlardan beri bu gibi muzur haşereler elinde kalmış... Mabretler, tek-keler akliye ve asabiye seririyatı, yobazlar ve büyüfcüler bu için birer mütebassısı sayılmıştı. Bununla beraber en karanlık zamanlarda bile insanların beyinlerine musallat olan cebalet örümceklerini parçalayan debalar, irfanlar hiç bir zaman eksik olmamış, üç çağda da bu batıl itikatlarla çarpışan büyük kafalar yetişmişti. Bu gün bile o büyük adamların bıraktığı irfan nurları yollarımızı aydınlatıyor, asırlarca evvel yaktıkları ışık halâ bize yol gösteriyor. O büyük zekâları her an hürmet ve minnetle anıyoruz. Meselâ *Hipokrat*'ın hekimliğe dair yazdığı eserleri, tedavî usullerini bu gün bile hayret ve takdirle okuyoruz, *Diokles Korystos*'ın bin seneden çok evvel mecnunlara açık ve serbest havada tedaviyi, tehevvdür ve heyecanlarını bet meamele ile değil hilmü mülayemetle teskini tavsiye edişini hürmetle karşılıyoruz. Zamanı cin ve perilerle karışmış derken *Hipokrat*'ın, sar'ahların beyinleri su doludur diye iddia edişi ne vukuttur. *Ibnisina* da aptalların beyinlerindeki boşluklara su dolar demişti. *Aurelianus* dikkat ve zekâ temrinleri yaptırırdı. Bazı vak'aları kapalı karanlık odada, bazılarını güneşli ve açık havada tedavi ederdi. *Korystos* müteheyyiç hastalara banyo yaptırırdı. Masaj, su için de masaj *Celsus* ile *Aetius*'ın tavsiye ettiği tedavi usulleri idi. Afyon, Mandragora, Ellabora gibi nebati ilaçlar, diyet, kan alma, müshiller, mukayyiler bu devirlerde kullanılırdı. Kâfuru öteden beri sinir hastalıklarında metedilirdi. Müteheyyiç hastalara fazla miktarda harbaki ebyaz verilir, kusdurulur, ihtilâçlar getirilirdi. Bugünkü yeni tedavilerimizden biri de on asır evvel kullanılan kâfuru tedavisini yeniden diriltmek ve hastalara kâfuru vererek ihtilâçlar hasıl etmektir.

Kâfuruyu ilk kullanan kadim yunan hekim-

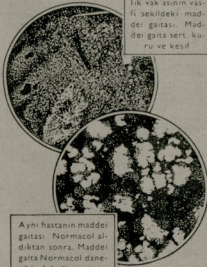
lerinden *Paracelsius*'dır. Tedavi ettiği hastalar tasvirine bakılırsa, sar'a, manya, erken bunama imiş. Sar'a'da görülen alaca karanlık hallerinde, mütehevvir manyaklarda müşil ve mukayyilerin yanı sıra kâfuru verirmiş. Yine bu devirlerde danalardan taze kan alınır, delilere şırınga edilirmiş. Vakıa bu gibi tedavilerin ne maksatla yapıldığını, ne mihanikiyetle tesir ettiğini bilen yok. Asfiksiya yapmanın da bir çok şizofrenik hastalıklarda müessir olduğu görülmüş. Meselâ intihar maksadile denize atılan ve yarı ölü halinde kurtarılarak saatlerce kendine gelemiyen mecnunların akıllandığı ve senelerce iyiliğin devam ettiği görülmüştü. Fenni tedavi ileriledikçe meydana çıkan ilaçlar bir kere de akıl hastalıklarına tatbik olunuyordu : Bunlar gelişi güzel birer birer tecrübe ediliyordu. Hele on sekizinci asırda kâfuru bin derde deva diye sürülür, içilir, yedirilirdi. Avrupanın her yerinden varsa kâfuru, yoksa kâfuru methiyeleri geliyordu. Kâfuru damarları, sinirleri, adaleleri kuvvetlendirir, tenbih eder deniyordu. Tababette perküsyon usulünü icadeden *Auenbrugger* kâfuru tenasül üzerine tesirinden mülhem olarak bilhassa erkeklerde tenasül uzvunun düz adalelerinin tekallüsü ile bazı psikosların şifayap olacağını iddia etmişti. Aynı maksatla kadınlarda kâfuru kullanmıştı. Kâfuru sui tesirleri de görülmüyordu. Hastalar kâfuru şırıngasından sonra müthiş bir ses çıkarıyorlar, kendilerini kaybediyorlar, hatta bazen çırpınıyorlar, nabızları şiddetleniyor, yüzleri kızarıyor, gözleri kısık kısık refcelerle sağa sola oynuyor, ağzından köpük geliyor, dişleri gıcırıyor. Daha sonra nabızları küçülüyor, çoğalıyor, nefesi sathileşiyor, sıklaşıyor, kollarında ve bütün vücudünde mevzun sıçramalar oluyordu. 1784 senesinde Londrada *Senon* adlı bir doktorda manyaklarda kâfuru ile afyonu kullanmağa başlamıştı. Bu tedavi esnasında hasta bir baş dönmesi his ediyor, birdenbire yere yuvarlanıyor ve bir sar'a

*Bütün doktorların
fiziolojik olarak tagavvutu tanzim
eden ve tamamen nebatî bir ilaç olan*

NORMACOL Schering

*müstahzarının ithalinden malumattar
olmaları rica olunur.*

YAĞSIZ / PARAFİNSİZ
*onun için bunların nâhoş
talî tesirleri yoktur.*

Bir muzmın kabızlık vak'asının vâfi şeklindeki maddesi gaitası. Maddesi gaita sert, kuru ve kesif.

Aynı hastanın maddesi gaitası Normacol aldıktan sonra. Maddesi gaita Normacol danelerinin (beyaz) şişmesi ile yumuşamıştır. Maddesi gaita yumuşak ve hacimlidir.

Müzmin kabızlık

ekseriya gıdanın bağırsakta az posa vermesindedir. Bu sebeble bağırsağın peristaltik hareketi için icabeden tabii tenbih mevcut değildir. Bu hakikatin bilinmesidir ki Normacol'ü meydana çıkarmıştır. Bu fiziolojik şekilde normal tagavvut refleksini husule getirir. Draje şeklinde olan Normacol — danelikleri Hindistanda çıkan ve fevkalâde kabarma kabiliyetini haiz bir nebatî maddedyi havidir. Bunlar bağırsak muhteviyatı ile karışır, onu yumuşatır ve muhaccem yumuşak maddesi gaita kitlesi husule getirir. Normacol zararsızdır, tahriş etmez ve amel yapmaz.

SCHERING A.G. BERLIN

Türkiye için satıcı yeri:

KIMYA VE ECZA MADDELERİ, Türk Limited Şirketi
İSTANBUL, yeni Postane arkası İmar han kat 2. P. K. 760

SEL BROMİN

EFFERVESCENT

Sinir hastalıklarının en kahraman ilâcı olan Validolla Bromür gayet mahirane surette mezc edilmiş, hassai tıbbiyesi artmış, koku ve lezzeti hoş ve çocukların bile alabileceği bir şekle konmuştur.

Büyüklere günde 2-3 kahve kaşığı
Küçükler „ 1-2 „ „ verilir.

SEL ÜRİN

Vücuttaki azot fazlalığını tadil edecek en güzel ilâçtır. Nikrisde, Romatizmada, Böbrek kumlarında, Damar hastalıklarında bilhassa şayanı tavsiyedir.

Büyüklere günde 2-3 kahve kaşığı
Küçükler „ 1-2 „ „ verilir.

ihtilacı gösteriyor. İşte dört sene evvel keşf edilen Meduna tedavisinin hemen aynı iki asır evvel cinnetlerde tatbik edilmeğe başlanmıştı. Kâfurun dimağa tesir ettiğini ve ruh hastalıklarında seyri değiştirildiğini o zamanda ileriye sürmüştü. On dokuzuncu asırda Kâfura karşı itimat azalmağa başladı. O zaman mecnunların insani muameleye maruz kalmasına dair uyanan *Pinel*'in meşhur teşebbüsü her tarafta bu usul-lerin aleyhine bir aksülâmel uyandırmıştı. Mecnunları dövmek, zincirlere bağlamak nasıl barbarlık ise manasız yere aç tutmak, soğuk su altında bulundurmak, bu gibi vicdansız iztiraplı tedaviler tatbik etmek çirkin göründü. Hepsi aynı işkence usulü... Yüksek miktarda kâfur kullanmak menedildi, hafif miktar kullanıldı. Lâkin artık yapılan tedavilerden de bir fayda alınamadı, kâfurdan da vaz geçildi.. Ondan sonra *Pinel* le başlayan *Kraepelin*'e kadar süren ruhanî veya manevî tedavi usulü yayılmağa başladı. Mecnunların zincirlerini çözen, işkencelerden kurtaran büyük fransız hekiminin eserini takip etmek bu asrı medeniyetin borcu idi. Ondan sonra modern bimarhaneler yapıldı, deliller her hasta gibi en şefkatli ellere tevdi edildi, onları incitmek ahlâkî, ictimâî, fennî cürüm sayıldı. Bilâkis muztarip ruhlarını hilmü şefkatle teskin etmek usulü günden güne ilerledi. Akıl hastalıkları için yapılan tedavi yerlerle, mecnunların makus talihlerini mes'ut çerçeveye sığdırmak için yaptıkları iyiliklerle milletler, hükümetler öğrenmeğe başladı. Eskiden zıندانlarda kirbaç altında öldürülen deliller şimdi saraylarla boy ölçüşen azillerde yaşatılıyordu. Mecnunlara karşı gösterilen şefkat o memleketin medeniyeti için ölçü oluyordu. Bu telâkî bu güne kadar günden güne arttı, lâkin Psihyatrinin gayelerinden biri bu olsada sade bu değildi, hatta tıbdan herkesin beklediği bu değildi... Mecnunlara hüsnümuamele ediliyordu, mecnunlar aç bırakılmıyordu, oturdukları binalar gayrı sıhhi de-

gildi.. Bunlar aralarında ölmü azaldıyordu, kendiliğinden iyi olması beklenen hastalar bakımsızlıktan ölmüyor, başka bir ağır hastalık kapmaksızın veya bakım noksanından hezale uğramıyordu. Bu insaniyete büyük bir hizmetti. Bu gaye için yarım asırdır milletler birbirile rekabet edercesine güzel müesseseler yapıyorlar, mecnunlar parklar içinde, geniş salonlarda, ölçsüz bir temizlikle yaşıyorlar... İyi olacaklar zamanla iyileşiyor, iyi olması mukadder olmayanlar da hiç olmazsa konfürtü ve rahati mükemmel bir ayrı dünyada çilelerini dolduruyordu. Mütebeyyic hasta ; ılık banyo ile bromürle teskin ediliyor, uyku ilâcı ile uykusu temin ediliyor, yemiyorsa gavajla burnundan besleniyor, işte o kadar..

Bizim yaşadığımız bu devre ki en büyük üstadı *Kraepelin*'dir. Son günlere kadar böyle devam ediyordu. Nevrozların ve Psikozların mahiyeti tetkik ediliyor, esaslı tasnifler yapılıyor, daha ilk gününde doğru teşhis konmasına imkân olacak tarzda ârazlar inceleniyor, teşhis ve tasnif sayesinde hastanın akıbeti ilk günden tayin ediyor, Pralizi Jeneralidir mutlak ölecek, erken bunamadır; iyi olmayacak, günden güne atehe doğru gidecek, ölmeyecek amma hayvan ve nebattan daha aşağı seviyede bir hayata kadar düşecek, yahut manya ve melânkolie dir; iyi olacak, ileride yine tepecek ... denilebiliyordu. Son yarım asrın Psihyatrleri bu na pek kadir, teşhis ve inzar vaz'ında cidden mahir ve lâkin hastalıkların tedavisinde mühim bir adım atılmamış, hattâ buna pek ihtimal bile verilmiyordu. Şube yavaş yavaş objektif bir ilim halin almış; tababetin bir şubesi sayılmağa başlanmıştı artık bu şubenin de kliniği, Anatomi Pataloji ve Biyoloji laboratuvarları vardı... Son senelerde bu laboratuvarların çeşidi çok arttı. Bu sayede hastalıkların sebepleri, korunma çareleri araştırıldı. İşte bu gün de tedavilerine sıra geldi. Bu güne kadar ruh

hekimleri biraz hoca ve birazda feylesofdu, şimdiki artık bildiğimiz düpedüz hekimden başka bir şey değildir. Bu güne kadar tıbbın bu şubesinden yabancı bir işmiş gibi bahseden hekimler son senelerde bizimle ünsiyeti arttırdılar. Bir vakit feylesof Kant bile ruh hastalıkları, ruha arız olan bozukluklar hekim işi değil, feylesof işidir derdi. On dokuzuncu asırda materiyalizma modası çıkınca telâkki büsbütün dekiydi. Meselâ Laysigli *Heinroth* ruhi hastalıklar lücasız ızdıraplardan ileri gelir diyordu, *Karl Vogt* karaciğer nasıl safra yaparsa dimağ da öylece fikir yapar demişdi. İptida ruhanî ve cismanî arzuları beraber göstermeğe muvaffak olan, marazi vahdetleri tayin eden *Kraepelin*'dir. Yine bu mektepten *Nissl*, *Alzheimer*, *Spielmeier* histopatoloji taharriyatı ile o zamana kadar bilinmeyen bir çok hakikatları öğretti, deliliklerin birçok çeşidinde teşrihi tagayyürler gösterdi. O zamandanberi bu sahada hergün biraz daha ileri gidiliyor. *Kraepelin*'nin tedavi sistemi ârazalarına göre sarsmaksızın, yıkmaksızın mihanıkl ve tıbbî çarelere baş vurmakdı. Meselâ tecrit usulüne çok kıymet verilirdi. İlk önceleri hastalar müferrit odalarda kendi haline bırakılır. Bu suretle diğer hastaların taarruzundan kurtulur, kendi de kimseye dokunmaz, kızdıran olmaz, nefret veya muhabbet ettiği ile karşılaşmaz. Tedavi için kullanılan ilaçlardan zaten büyük netice alınmamıştı, hattâ kendi haline bırakmaktan daha istifade ettikleri görülmüştü. Meselâ felci umumî müterakkinin tedavisi palatyatıdır. Çok zamandır frenginin rolü bilindiği halde sifilitik değil parasifilitik zannolunuyordu. Frengi yapacağını yapmış, bünyeyi değiştirmiş, artık frengi tedavisi hastalığı kamçulamaktan, zaten zayıf olan kalplerini, böbreklerini, kara ciğerlerini hattâ dimağlarını bir an evvel bozmaktan başka birşey yapmaz. Birakiniz, seyri tabiisini takibetsin, teheyyüdüne karşı bromürler, uykusuyluğuna paraldehitler verirsiniz. Es-

karlar açılırsa daimî banyo iyi gelir deniyordu. *Vasserman* teamülüyü frengi olup olmadığı anlaşıldıktan, *Şaudin* sproketayı keşfettikten, *Novguşi* paralitıkların beyinde mikrobu gösterdikten, *Ehrlich* 606 yı bulduktan sonra eski akide ile yürünemezdi. O zamana kadar tımarhane ye düşecek dereceye gelmeden teşhisi nadiren yapılan bu hastalığın pek erken teşhisi kabil oldu, son senelere kadar teşhisi konduktan sonra yüzde yüz öleceği muhakkak diye âkıbeti için zerrece amma zerrece ümit verilemezdi. İşte yeni tedavilerin başına bu müthiş hastalığınkini koyuyorum. Frengi, bilirsiniz ki, eski şemetini çoktan kaybetmiştir. Onun mikrobonu tanımıyoruz, diğer mikroplar gibi aşıyoruz, ürediyoruz, kapta ve kanda öldürme çarelerini biliyoruz. Sprosetayı mahv ve berbat edecek fevkalâde ilaçlarımız var. Bugün ihmal ve gaffletten başka onun saklanacağı yer kalmadı. Bu hastalığa nasılsa yakalanana büsbütün iyi ediyoruz, daha ilk günde sirayet tehlikesinin önünü alıyoruz. Artık frengiden cılk yaralı, burnu düşmüş, damağı delinmiş adamlara tesaduf etmiyoruz. Korktuğumuz yalnız cümle asabiye frengisi kalmış idi. Frengiye yakalandıktan, tedavi gördükten on, yirmi sene sonra hiç beklemediğimiz bir dakikada hiç ummadığımız mühim bir arızanın ondan ileri geldiğini anlayınca yeis ve nevmidiye düşerdik. En kuvvetli frengi ilaçları tatbik ederdik, ne yapacağımızı bilmezdik, bir iki sene içinde adamcağızın maddiyeti eriyerek, maneviyeti sönererek gözümüzün önünde yardım edemeksizin ölü giderdi. Felci umumînin çaresini bulmakla insaniyete en büyük hizmetlerden birini yapan Viyanalı *Vagner Von Yavreg*'in ismini insanlar ne kadar minnetle ansalar azdır. *Vagner*'in tedavisi ne yalnız *Vagner*'in dehasına medyundur, nede tesadüfe.. Paralizi Jeneral keşfedileli yüz on sekiz sene oluyor. O zamandanberi bu gayeye erişilmeye çalışılıyor. Kifaetsiz müşahedeler, noksan ka-

lan takipler, muvaffakiyetsizlikle neticelenen taharriler büsbütün heder olmamış, bu mes'ut neticenin elde edilmesine büyük hizmet etmiştir. Eskidenberi akıl hekimleri bilirler ki ağır bir akıl hastalığının seyri esnasında Tifo veya Zatürree gibi bir ağır hastalık araya girerse intan geçtikten sonra hastanın deliliğinde büyük bir salâh görülür. Nitekim *Vagner*'in de daha asistanlığı esnasında tedavisine memur edildiği bir mısırlı paralitiğin ağır bir Zatürreeden sonra adeta iyileşmesi, altı ay kadar bu iyilik devam ettikten sonra ruhi hastalığının tekrar nüksederrek ölmesi hafızasından yetmiş yaşına kadar silinmemiştir. Seririyat sahibi olunca ilk iptida akıl hastalıklarını ve bilhassa Pralizi Jenerali virüsüyetini tedrici arttırılan tüberkülinle, Fievertifoit aşısı ile tedaviye kalkıştı. Şifa değilse de ölümlü bir kaç sene daha uzaklara attı. Lâkin bu kadar iyilik kendiliğinden de iyi olabilir diye kaşılayan menfi ruhlar pek çoktu. Üstad zihnini kuralayan bu fikir arkasından senelerce koştu.

Kraepelin seririyatının obermayer aşılama- la aldığı neticelerde yüzü güldürecek derecede değildi. Harbi Umuminin son senelerinde Make-donya cephesinden komasyon serebralle Viyana kliniğine gelmiş bir askerın aynı zamanda sıtma nöbetleri gösterişi tecrübe için *Vagner* de yendi- den ümid ve cesaret uyandırmıştır. Mektepten çıkalı beri elli senedir memleketinde sıtma gör- meyen tababeti ruhiye âlimi hemen kitapları karıştırmış, biyoloji âlimlerinden öğrenece- ğini öğrenmiş, seririyatın bahçesinde anofeller araştırarak olmadığına kani olmuş... Ondan sonra malaryalı askerden aldığı iki santimetre mikâbı kanı birkaç paralitiğin cildi altına sırım- ga etmiş ne olur, ne olmaz diye adamları ci- binlik altına koymuş, sekiz on gün tefrih müd- detini bekledikten sonra gün aşırı malarya nö- be,leri başlamış... Sekiz sıtma nöbeti.. Sonra bir hafta kadar günde iki gram kinin... İşte bir Cure... Tersiyana protozoerinin yaptığı

bu hummadan sonra ölüme mahkûm meenu- nun, paralitik'in günden güne iyileştiği, akıl başına geldiği görülmüş. İlk zamanları *Vagner Von Yavreg*'in bu balâskâr humması tereddütle değil, pesimizmi ile karşılanmış... Günden güne kurtulanların adedi artmış... Tepen ve ikinci bir tedaviye ihtiyaç gösteren de olmuş... Yüz- de 25 ten 75 e kadar şifa olduğunu gösteren muhtelif istatistikler dünyanın her yerinde neş- rolunmaya başlamış. Bu sayede yüzde yüz (yüzde daksan dokuz değil) ölüme mahkûm yetmiş birçok adamlar hayatlarının en güzel ve en faydalı zamanında ölmekten kurtulmuş, yeniden kaybettiği aklına kavuşmuş, âilesine ve dünyaya müfit olmuştur. Bu sene seksen dört yaşına giren muhterem *Vagner Von Yau- reg*'in tedavi usulü sayesinde halkımızdan ne kadarını kurtarmağa muvaffak olduğumuzu şimdi göstereceğim. Bu adamlar içinde memle- ketin yüksek maliye memurları, direktörleri, avukotları, doktorları, operatörleri, edipleri de olduğunu hatırlatayım. Kurtardıklarımız on, on beş senedir yaşıyor. Halâ çalışıyor, parlak ze- kâlarından bir kıvılcım bile eksilmemiştir.

Vagner Von Yavreg'in bu ateş tedavisini ne ile izah edeceğiz? Müelliflerin bir kısmı kırkı geçen yüksek hararetin Siproşetayı öldür- düğüne, kan ve bel kemiği suyunu mikroptan temizlediğine kani... Filvaki frengi mikrobu nazik, sıcakla başı hoş değil... Bu fikre zahip olanlar harareti arttıracak başka çareler düşün- müşlerdir. Meselâ zararsız çeşit çeşit mikrop- larla yapılan pyiferle, hummayı şibih tifo aşı- sile... Bunların hiç biri malarya kadar şifakâr değil... Amerika'da yakmaksızın yüksek hara- ret yapan fırınlar yaptılar, paralitiği bu fırında on dakika tutmakla mikropların öldüğünü id- dia ettiler... *Vagner Von Yavreg* bunlara mua- rız... Ateş tedavisinde müessir olan yalnız yük- sek hararet değil, aynı zamanda malaryaya karşı vücudun yaptığı müdafaa unsurlarıdır diyor.

1917 de ilk tecrübesi yapılan tedavi usulü 1927 denberi bütün dünyada klâsik tedaviler meyanına girdi, senelerce tıbbi gazeteler, kongreler bununla uğraşdı. Bunun büyük bir keşif olduğu kanaati umumileşti. Sade vak'a ne kadar taze olursa şifa ve halâs ümmidi o kadar fazladır. Bazı memleketlerde istatistikler şifa az gösteriyorsa kabahat ilâcın değil, cehlindir. Halk hastalığa çareyi üfürükçülerde aramak usulünü bırakırsa, hekimlerimiz her uzvu hatırlarına getirdiği gibi insanlarda bir dimağ, olduğunu, bunun da frengi mikrobundan hastalanarak senelerce sesiz seyrettiğini her vak'ada hatırlayacak olursa tabii istatistiklerde şifa hanesi bizde de kabarr...

Son senelerin muvaffakiyeti bimarhanelerimizde miktarı yüzde ondan aşağı düşmeyen paralitıklar arasında kendini gösterdi. Lâkin tababeti ruhiye son dört senede pek büyük bir muvaffakiyet daha elde etti. Bunu belki şimdiden ilân ediş mevsimsizdir. Paralizi Jeneralde olduğu gibi bunda da biraz daha müteenni ol-sak belki daha doğru. Lâkin aktüaliteyi takibe-den mütefekkirlerimizin dünyada çalkanan bu yeni ceryandan haberdar olması icabeder. Vak'a 1938 senesi Nisanında, Cezayir kongresinde akıl ve sinir mütehassısları huzurunda münakaşa edilirken «şimdiye kadar bu usulden hastalar pek çok şey kazanmadı, bir kaç fabrika zengin oldu, biz hekimlerde ancak ümit kazandık. Bugüne kadar iyileşeceğinden tamamen nevmit olduğumuz bir hastalığın da şifası imkânı olduğunu öğrendik. Belki bu usul tadil ve ıslâh edilmekle umduğumuz mes'ut günede yakında kavu-şuruz» demiştim. Gıyabımda bu fikrim geçen sene Belçika Akıl ve Sinir Cemiyetinde de münakaşaya uğradığını mecmualarında okumuşdum. O zaman danberi kendim kollaboratörlerimle beraber vasi miyasta hastanelerimizde tatbik etmekteyiz. Bütün dünya literatürünü de adım adım takip ediyoruz. Bu usulde eksiklerimiz varsa anlamak

için Avrupa'ya, Amerika'ya müteaddit mütehas-sıslarımız gitti geldi... Bu usul nedir? Şok tedavisi dediğimiz bir usul. Ateş Paralizi Je-nerale iyi geldiği gibi, bazı şokların akıl ve sinir hastalıklarına iyi geldiği ötedenberi malûm bir şeydi. Dahili verit süt şırıngası, zerresi ağır madenler şırınga edilmekle, meselâ sülfözün şırıngasile bir çok had ve müzmin hastalıkların salâh gösterdiği biliniyor ve binlerce defa tec-rübe edilmişti... İşte bu usulün başka çeşitleri 1934 ve 1935 senelerinde, Budapeşte'de ve Vi-yanada tatbik edildi. Bununla bimarhaneleri dolduran, senelere yatak işgal eden mühim bir marazı aklının, bu zamana kadar şifa bul-maz ve atehe neticelenir diye tanınmış bir cin-netin şifası mümkün olduğu kanaati hası oldu. Bütün dünya mütehasıslarının şimdiden büyük kıymet atfettikleri bu usulle muztarip beşeriyet pek mühim bir kazanç elde etmiş olacaktır.

Bütün dünyada emrazı akliye ve asabiye yataklarının adedi seneden seneye artmaktadır. Almanların büyük harpten evvel yilz bin yatak-ları vardı, 1930 senesinde mecnun, matuh, ve sarahların miktarı 310,000 kişi oldu.. Tabii bir asırdır sebebi araştırıldı, kokainler, heroinler, alkol gibi haric zehirler, anesfalit letarjik, grip gibi bildiğimiz, bilmediğimiz bir çok intanlar, çeşit çeşit tromalar, bilhassa veraset meselesinin vüs'ati tetkik edildi. Milletlerin çoğu öjenik «wellborn» meselesini hükümetçiliğin ilk işi diye kabul etti. Her şeyden evvel göze çarpan malûl doğan çocuklardır. Şimali Amerikada bir milyondan fazla akılsız ve sar'ahı varmış. Bun-ları ne yapmalı?.. Bunlardan beşeriyetin istifade etmesi şöyle dursun, zararlar görmekte... Hattâ beslemesi bile en zengin hükümetin harcı değil.. Bir milyon budalaya, sar'ahya senede 365 mil-yon dolar... Fransa hastahanelerinde mevcut yatakların yüzde 61 ini sinir ve akıl malûlleri işgal ediyormuş. Demek tababetin diğer şubeleri o müthiş intanlar, veremler, seretanlar, kalp

DRAGÉES

HUILE de FOIE de MORUE

GRANULÉS

SOLIDIFIÉE et SELS de CALCIUM

CALCOLEOL

RACHITISME
DEMINÉRALISATION
SCROFULOSE

DRAJE ve GRANULE
Bozulmaz ve Kokusuz
Lezeti Hoşdur

TROUBLES DE
CROISSANCE
AVITAMINOSES

Laboratoire des Produits SCIENTIA 21, rue Chaptal, Paris 9^e

BILEYL

traitement des

STASES BILIAIRES

YEMEKLERDEN SONRA 3 - 4 ADET

LABORATOIRES FOURNIER FRÈRES

7, Rue Biscornet, PARIS (XIIe)

OPOTHÉRAPIE

COMPRIMÉS
ENDOCRISINES

CACHETS
ENDOCRISINES

AMPOULES
ENDOCRISINES

LABORATOIRES FOURNIER FRÈRES
7, Rue Biscornet, PARIS (XIIe)

BIOLACTYL

FERMENT LACTIQUE

traitement de la

PUTREFACTION INTESTINALE

YEMEKLERDEN EVVEL 3 - 4 ADET

LABORATOIRES FOURNIER FRÈRES, 7, Rue Biscornet, PARIS (XIIe)

ECZACI NİZAMETTİN MİREL - İstanbul Ankara Caddesi
İkdam Yurdu No. 40

ve karaciğer hastalıkları, cilt, göz, kulak, hepsi yüzde otuz dokuzunu Bu düşünülecek içtimal, iktisadi, sıhht pek mühim bir mesele... Hükümetler bekimlerin münakaşalarına lākayıt kalamadılar. Bu işe iyiden iyi sarıldılar. Bu mālfler «Faible d'esprit», kötü mal«defective stock, badstock» dur. Akıllı adamlar aile mes'uliyeti korkusundan evlenmekte, çocuk yapmakda müteredit. Asıl beşerin istediği familyalar meyvsesiz kalmakta, halbuki bu yadigarlarda beyin bir işe yaramıyor ama tenasül uzvu beynin kontrolü olmaksızın alabildiğine saldırıyor, çoğalıyor... Çoğalıyor. Din, kanun, terbiye beyni olanlar içindir. Bunlar her kayıttan azade, hele nefsin kontrol «self kontrol» ü olmadığı için cemiyetin huzurunu bozacak her şeyi yapıyor. Hırsızlar, fahişeler, dilenciler bunlarla dolu... Timarhaneleri hapishaneleri dolduranlar hep bu akıl züğürtleri, bunları en medeni bir hisle zarar vermesinler, çiftleşip çoğalmaları diye bölüg yaşından yaş dönümüne kadar kızgın kediler gibi bir yerde mi kapayalım? Buna iktisaden imkân olmadığını gördük. Euthanasia usulüne mi müracaat edelim, yani iztirap çekdirmeksizin bir şırınga ile hemen öldürelim mi? Yoksa Malthusianism'e mi baş vuralım. Yani arzda rızık nisbeti adediye ve nüfus nisbeti hendesiyesile artıyormuş diye herkes kazancı derecesinde çocuk yapmağa mı mecbur edelim? Bunların hangisine kim müsbet cevap verir ve tatbiki mümkünmü? Şimdilik bizim gibi bazı memleketler bunların izdivacına müsaade etmemekle maksadını temin etmeye çalışıyor. Almanya 1933 Temmuzunda kabul ettiği sterlizasyon kanununa dayanarak şehvetlerine ve tenasül zevklerine dokunmaksızın yalnız cersumenin harice akmasını menedecek kısa bir ameliyatla kısırlaştırıyor.

Bu cihet için profilaksisi cephesi. Bir de tedavi cephesi var... Aptallar, saralılar yürek acısı. Lâkin ailelerin genç yaşta diri diri azil-

lere göndüğü canlı cenazeler daha acıklısı... Bir ailenin bin ihtimamla üstüne titreye titreye yetiştirdiği zeki bir genç on beşle yirmi beş arasında hiç bir taksiri olmaksızın dimağının aptallaşıyor, deliriyor, hatta saldırıyor. Nefsi ve muhiti için tehlikeli bir hal alıyor.

Bunaklığı gündün güne artıyor; biçare gitgide muhiti ile alâkasını kesiyor. Ne ana baba, ne hürriyet, ne dünya...

Kendi âleminde behimi veya nebati bir hayat sürüyor. Otuz kırk sene bimarhanede kapalı kalıyor. Erken bunama (démence précoce) şizofreniya dediğimiz bu müthiş hastalık maatteessüf pek çoktur. Dünyanın her yerinde bu çeşit deliliğin miktarı birbirine pek yakın. Timarhaneye girenlerin % 30—40 ı şizofreniktir. 1931 senesinde 98 bimarhanede 90,718 mecnun varmış, bunun 42,637 si şizofrenik imiş... Almanya da 1936 senesinde tedavide 163,341 mecnun varmış, bunun % 47 si şizofrenikmiş. Tabii tedavide mecnunlar deyince abdalları, müzmin sarahları ve bunun gibi ümit kesilmiş hataları saymıyorum. Bunlar ne saralı ve abdal ana baba evlâtları, nede verasetin yüzde yüz rol oynadığı bir hastalık, verasetin ancak yüzde otuz müessir olduğu söylenen «récéseif» vasıfta bir hastalık. Demek istiyorum ki ne segragasyon, ne isterilizasyon veya kastasyon, ne de izdivacı tahdit buna mani değil.... Bunlara bimarhanelerde, kliniklerde yatak yetiştiriyor, para da o nisbette...

Küppers Almanya da 163,341 yatağın şizofrenikler tarafından işgal edildiğini ve şimdi söyleyeceğim yeni tedaviyle hastahane oturma müddetlerinin azalacağını hesap ederek sırf şizofreniklerin kardiyazol ve ensülinle tedavisinden almanya da senevi 16 milyon Mark ekonomi edileceğini söylüyor. Ensülin ve kardiyazol pahalı ilaçlardan olduğu halde bu faydayı temin edişi bu tedaviye verdiğimiz ehemmiyete

iktisat cephesinden de bir delildir.

Şok-terapi dediğimiz bu usullerin biri Viyanalı Sackel tarafından bulundu, ensülinle «schok hypoglycémique» yapmak, diğeri Budapeşte'li Ladislas Meduna'nın dir. Kardiyazol şiringasıyla bir çok yapmak...

Bu iki usul ameliyat kadar mühim ve az çok tehlikelidir. Meselâ ensülinle tedaviden ölenler yüzde dört nisbetindedir, kardiyazol küründen ölenlerse yüzde 0,22, aşağı yukarı beş yüz kişide bir... Şizofreniyadan kendi kendine iyileşen vak'aları yüzde 2,8 iken bu usullerle en aşağı yüzde yirmiye çıkarılmıştır. Kardiyazol usulü pek basittir. Kardiyazolün yüzde on mahfûlünden beş santimetre mikâbı hastanın kolunun veridine şiringa edilir ; bir buçuk dakika sonra buhran başlar. Eğer bu müddet zarfında nöbet gelmezse 0,60 daha şiringa edilir, sar'a nöbeti gelirse ne alâ.. gelmezse artık ertesi güne bırakılır ve bu def'a doğrudan doğruya 0,70, eğer yine gelmezse bir iki dakika sonra 0,80 şiringa edilir. Sar'a nöbeti başlayınca dişlerinin arasına bir mendil konur. Çırpınırken vücutü yarananmasın diye tedbirler alınır. Nöbetten sonra hasta on on beş dakika uyur. Bu tedavi haftada iki üç defa tatbik olunur. Şahıs tamamen vâzih oluncaya kadar aynı tedavi tatbik edilir. Üç şiringadan sonra hastada iyilik başlar. Tam bir salâh için 15—20 nöbet kifayet ediyor. Bazı müellifler 27 ye kadar yapıyor, ondan sonra bir şey görmezse vaz geçiyor. Bu usulü tabii her hastada tatbik edemiyoruz. Meselâ kâlp hastalıklarında, faal veremde, damarların âfati iltihabiyesinde, hat intanî hastalıklarda, pek ilerlemiş tasallübü şerayinde, gebelikte yapmıyoruz. Beş on senedir yatakta yatan, vücutça pek zayıf olan hastalarda da mütereddidane yapılır. Şimdiye kadar dünyada kardiyazolden dokuz kişi ölmüştür. Hastaların pek azı bu tedaviye seve seve razı olur. Çoğu yapılmaması için yalvarır.

Yapılmazdan evvel içine gelen fenalıktan, ölüm korkusundan, bilhassa kâfuru kokusundan şikâyet edenler az değildir. Şimdiye kadar bu usulle tedavi edilen hastaların mikdarı 4,395 dir. Yüzde 0,22 nisbetinde demektir. Dokuz vak'anın fethimeyitte görülen avort kifayetsizliği, verem, tromboz, amboltis, amudufikarı kırılması, kâfurla tesemmümdür.

Mamafih küçük arızalar da az değil... Çene çıkığı... Bunu nâdir diyorlarsa da biz çok görüyoruz. Omuz çıkığı, bazen de kol ve bacak kemigi kırılıyor. Bunlar da % 1,2 nisbetindedir.

Kardiyazol tedavisi kimlere yapılır? İster had ve ister müzmin seyir etsin, her şekil şizofreniyede tatbik edilmektedir. Lâkin en ziyade muvaffakiyet verenler katotoniya cinsidir. Bideyette olursa paranoit hallusinatuvar şekilleri daha çok iyileşiyor.

Kardiyazolün en güzel tesir ettiği vak'alar da 20—30 yaşında genç yaşta görülen erken bunamadır. Vaktiyle bu işe başlanırsa Klazi ve sair İsviçre müellifleri yüzde yüz iyileşir diyorlar. 35—55 yaş arasındaki melânkoliklerde de (4—10 kadar hamle getirerek) yüzde yetmiş beş tam şifa temin ediliyor.

Avrupa da 56 klinik ve azilde yapıp neşredilen istatistikler 2,326 hasta tedavi edildiği 675 inde, yani tedavi edilenlerin yüzde 29'ında salâh elde edildiğini ilân etmişlerdir. Bu vak'alardan 763 vak'a bir, bir buçuk senelik hâd vak'alarda 398 şifa görülmüştür. (Yani yüzde 52,25).

Ondan maada Avrupa haricinde Şimalî Amerika ve Cenubî Amerika da, Avusturya da, Hindistan da 1938 senesinin Ağustosuna kadar tedavi edilen 1751 şizofreniya vak'asında 397 (yani yüzde 22,7) tam salâh, 617 (yani 35,2 epey selâh) görülmüştür. 1751 şizofrenikten 480 ninin hastalığı bir seneyi geçmiyordu. Burada remisyonun mikdarı 422 (yani yüzde 50,8 dir)..

VALIDOBROMİNE

**Sinir hastalıklarına karşı
rakipsiz ilâc**

Günde 2 - 4 komposto kaşığı alınır.

Formül : Validol, Luminal, Bromure.

MEDOBIS - Chinoïn

Heptadiencarbonate de bismuthun sabit yağı mahlûlûdür.

$\frac{1}{2}$ cc. lik bir ampul optima dozu teşkil eden 4 $\frac{1}{2}$ etg. madeni bismutu ihtiva eder.

Enjeksiyonlar tamamen vecasızdır,
Müessir amel kolay imtisas eder
Kat'i dozaj kabildir,
Mevzî hiç bir aksülamel yoktur,
Tesemmüm ihtimali yoktur,
İstimali kolay ve temizdir.

Azami tesiri

Tam bir tedavi için ya sırf Medobisden 20—24 enjeksiyon veya
Muhtelit tedavi için 16—20 enjeksiyon yapılır.

10 ve 100 ampulluk kutular

50 dozluk 25 cc lik şişeler.

Edebiyat ve nümune için P. K. 651 — İstanbul.

NÖROKALMİN

Bromlu, valeryanlı, castoreumlu,
passiflorlu, craetacuslu mükemmel
bir müstahzardır. Alımı kolay, tesiri
fazla bir ilâctır.

Günde 2 — 6 kahve kaşığı

Sinir hastalıklarında, baş ağrılarında, baş dönmelerinde,
çarpıntıda kullanılır.

Bu tedavi hükümeti — bir hastayı on beş yirmi sene bimarhanede — beslemekten kurtarmaktadır, Nihayet günde yirmi beş otuz kuruşla mecmuu beş altı lira ilaçla evine göndermek sayesinde hem büyük bir ekonomi elde edilmiş oluyor, hem mahdut yataklar boş kalarak başka hastalara veriliyor. Bunlardan yüz defa bin defa mühimmi kaybedilmiş bir adamı yeniden kazanmak... Kıymet verilemeyecek kadar değerli, tehlikesi az olan bu usulü tedavi dünyanın her yerinde hararetle tatbik edilmektedir.

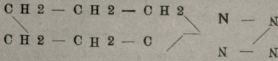
Enstülin tedavisine gelince: kardiazolla hem şerik, hem rakipdir. Kardiyazolden masraflıdır. Bir kür için en aşağı altmış lira-lık ilaç lazımdır. Tehlikesi daha çoktur. Ölenler yüzde dört nisbetindedir. Sonra enstülin tedavisi çok güçtür. Bir hekimi dört beş saat hasta başında beklemeye mecbur ediyor. Halbuki kardiyazol tedavisinde bir saatte bir hekim yirmi beş kişiyi tedavi edebilir. Hastaya bakmak için iki hasta bakıcı da kâfidir. Bir de kardiyazolle enstülin beraberce aynı günde tatbik edilmekte dir. *Georgi* metodu denilen bu usulde hastaya sabahloyn saat yedide enstülin şırınga edilir. Şırınga edilecek enstülin şahsı komaya düşürecek miktarda alınacaktır. İlk günü 30—40 vahdetle başlanır, vak'asına göre 80,90,100,200, 300,400 ünite bir günde şırınga edilir. Üç dört saat sonra çok hipoglisemik tesiriyle hasta komaya düşüyor. Koma nekadar uzun sürerse, hatta sar'a ihtilâcı gelirse okadar makbul..Hasta tamamen kendini kaybediyor, miyoklonik hareketler yapıyor, çırpınıyor, terler döküyor, bir tablo geçiriyor. Amik koma halinde bir saat, hatta daha fazla tutulduktan sonra burnundan sonda ile şeker şurubu veriliyor, yabut vak'ada ağırlık görülürse evvelce hazırlanmış glikoz serumu şırınga ediliyor. Bu tedavide hasta komaya tedrici düştüğü ve kendini kaybettiği için kardiyazol kadar müteessir olmuyor. Enstülin tedavisi gün aşırı veya haftada iki defa

yapılmak üzere altmış koma kadar getirildikten sonra bırakılıyor. Arkası sıra psikoterapi yapıyor. Enstülin komasına girerken *Georgi* kardiyazol şırıngasını tavsiye ediyor. Bu suretle iki komanın tesiri altında bulunuyor ve kardiyazol yapılırken hasta —komaya girmek üzere olduğundan— korkmıyor...

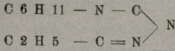
Bu usulü tedaviden maksat kanda biyolojik bir tagayyür yapmaktır. Sar'a ile şizofreniyanın taban tabana zıt iki hastalık olduğu iddia ediliyor. Sar'alı şizofreniyaya yakalanınca sar'a ihtilâçlarından kurtuluyor, Şizofrenik de sar'a nöbeti gösterince aklen iyileşiyor. Medunas usulü tedavisinde müessir olan kâfurdur. Lâkin kâfurun fazla miktarda eritilmesi güç bir şey.. Onun üzerine cardiyazol tercih edildi.

Son zamanlarda Azoman denilen bir ilaç ta kullanımağa başlandı. Cardiyazol terkîpç penta methylen tetrazol dur Azoman sa Cyclohexylâ thylaltriazol dur. Bu ilaçları hekimlikte kalp ve teneffüs münebbihi diye kullanmak mutattı. Amonyak ve asetylcholin de ihtilâç yapmak için kullanılmaktadır.

Cardiyazol tesirile pikrotoxin gurubuna mensuptur. Cümlei asabiyei merkeziyenin taharrüşiyeti ve ihtilâçları, ilk sırada tahtalkışı merkezin taharrüşiyetini mucip olur. Sakı muhiler ve bilhassa teneffüs merkezi üzerine tesiri tamamen taayyün etmiştir. Narkotizeleride uyandırır. En ziyade taarruz ettiği vozomotör merkezleridir. Ada tavşanlarına şırınga edildiği vakit altmış saniye sonra teneffüste bir sür'at ve hafif bir teheyhüç görülür. Kulaklarını diker, korkak olur. Başına ve kollarına miyoklonik hareketler verir. Beş dakika sonra da mükemmel bir sar'a nöbeti gelir. Yüksek miktarda verildikçe bu sar'a nöbetleri tekrar ettirilebilir. Opistotonos, korku ihtilâçları da gösterir. Bu ilacın imtisası ve tesemmümü pek çabuk olur. İdrarla da çıktığı fark edilemiyor. Cardiyazolün formülü :

Triazol yani Azoman'ın terkibi ise :

Renksiz, suda kolaylıkla eriyen bir cisimdir. Kurbağaları bağırtır ve ihtilâçlar yapar, farede klonik ihtilâçlar yapar, köpekte az miktar salyayı arttırır, yüksek miktarı opsitonoslu ihtilâçlar yapar. Teneffüs merkezini şiddetle tenbih eder ve nefesi derinleştirir. İhtilâci esnasında kan tazyiki de artar; hararet de ... Narkozlarda da adamı uyandırmaya yarar. Dahillverit veya narkoz maskesiyle inhalasyon yapılmak üzere 0,1 — 0,2 grama kadar verilir. 15 — 20 dakika sonra tesir eder.

Azoman'ın 0,06 — 0,09 miktarı sar'a ihtilâçları yapar, daha az miktarı da absansa mübahib bir hal ... Dalgınlıkla zıya şuur arasında bir hâl gösterir. Nöbet durduktan iki dakika sonra ilk miktarın yarısı veya üçte biri kadar tekrar şırınga edilirse sar'a nöbeti durur ... Bilâkis yüksek miktarda verilirse ikinci bir hamle gelir; bu da ya dahillverit veya adale arasında şırınga edilir. Bunda nöbetten evvel subjektif birşey olmuyor, bilâkis hastada bir euphorie oluyor. Nöbetten sonra da kısa bir keyfsizlikten sonra çabuk tabii halini alıyor, nöbete ait hasta da tam bir amnezi oluyor. Azoman şırıngasında da sür'at lazımdır. En iyisi entramüsküler yapmaktadır. Bu da ilyeeye veya fabze yapılır.

Azoman'ın yaptığı ihtilâç cardiyazolunki-ne çok benzer. Sade teneffüs daha derin ve daha seridir. Nöbetten sonra ter çoktur. Hararet de 38 ze kadar çıkıyor Nöbet şırıngadan 10 — 30 dakika sonra gelir, adale arasında şırıngada 15 dakika beklemek icabeder.

Ne gibi tebeddüllerle bu tedavilerden iyilik görülüyor. Dört senelik bu yeni tedavilerin fimit hilâfında verdiği güzel neticeler karşısında ne gibi değişiklikler oluyor da şifa husule geliyor meselesi için birçok nazariyeler söylendi. Yüzlerce binlerce sahifeler yazılar yazıldı, Anatomi Patolojik tetkikler yapıldı, biyolojik tefsirler araştırıldı. Birbirine benzer ve benzemez birçok değişiklikler bulundu. Bu usulü tedavinin esash olduğuna şüphe yok. Lâkin söylenen nazariyeler bu meseleyi ten-vire kifayet edecek tarzda değil, biz olduğu gibi metodları kabul etmekle iktifa ediyoruz.

Bu usulü tedavilerin yanısıra söylenilecek kıymetli bir usul daha var. Daimi uyku tedavisi... Bazel'li Klasi namında bir hekimin tat-bik ettiği bu usul sayesinde şizofreniyada büyük veya orta salâhlar oluyor, Psikoz manyak depresif sınıfta da büyük ajitasyonları çabucak izale ederek müteheyyiç manyaklarda seri şifa temin ediyor, morfinomanileri ve sair tok-sikomanları tedavi için, bilhassa obsesyon ve fikri sabit gibi tedavisi çok muannit olan hastalıkları iyi ettiği görülüyor. Bu usul hastayı daimi uyutmaktır, uyanacağı vakit irigatör içi-ne konulmuş (Evipan) mahlûlünden damla damla şereine akıtmakla uykuyu uzatıyorlar, yahut biraz uyandırılır hale getirildikten sonra yiyeceği veriliyor, sonra yine uyutuluyor. Bu üç usul :

Klasi, cardiyazolle ihtilâç tevlit etme, en-stüline hipoglisemi koması yapma sayesinde emrazı akliye seririyatı son senelerde çok kazanmıştır. İlk iptida tereddütle karşılanan bu tedavi tarzları bugün *Vagner Fon Yaareg'in* malarya tedavisi ile bir hizaya gelecek kadar itimat kazanmaya başlamıştır. Buna da Dauerschlaf metodu diyorlar ... Bu usule benzer bir usulü *Wolf* namında biri 1901 senesinde Trianol'le tecrübe etmişti. 1922 de Klasi bundan mülhem olarak daimi uyku usulünü

koydu, son iki usulün parlamaklığına rağmen bu usul ehemmiyetini kaybetmemiş, hatta yeni usullerin muvaffak olamadığı bazı vak'alarda daha tesirli görülmüştür.

Klasi bu usulü şöyle yapıyor : İptida iyice ruhan ve cismen muayene ediyor. Skopolamin ve 4 santimetre mik'abı somnifen, ertesı gün iki santimetre mik'abı somnifen veriyor. Hiç bir tehlike, hiç bir ölüm vak'ası görülmemiş olduğunu iddia ediyor. Halbuki Zürich'li Müller 1925 te 0,05 nisbetinde vefat olduğunu gösterdi. Lâkin bu vefiyat vak'alarında ağır ve mühlik katatoni vak'aları alındığı ve işe ehemmiyet verilmiyerek sonradan hastalar iyi nezaret altında bulunmadığını düşünmek lazım ...

Krein günde 3 defa 12 — 15 gram paraldehidı rektüm yoluyle vermeği münasip görmüştü, aynı zamanda her gram paraldehit mahlülüne scopolamin mahlülü de ilâve etmiştir. Fridmann gündüzleri paraldehit ile scopolamin, geceleri triyanol ve sulfonal tavsiye ediyor. Keza amylen, kloral, medinal, rektüm yoluyle verilirse ağızla verileden daha iyi tesir eder. Halbuki abasin, adalin, brompotasyum, lüminal, Bromüral, Noctal, Sedormid ağızdan daha iyi tesir ediyor.

Blackwann natryum izometil babilürsafire 0,40 tan 1,60 a kadar yüzde beş mahlülden şiringa etmeği tavsiye eder. Tabakai karniye refleksi zail olduktan sonra 0,19 santigram daha vermiştir. Vestfal Avertin şiringa ediyor. Yüzde 3 — 4 nisbetinde taze mahlülünden her kilo siklet başına 0,1 den 1,1 e kadar miail müstakim yoluyle veriyorlar. İlâca başlamazdan evvel rektumu lāvmanla yıkıyorlar. O halde kilo başına 0,125 gram verildiğine bakılırsa 7,5 gram tenkiye vasıtasıyla veriliyor demektir. Tenkiye iki üç defa yapılmalı... On gün içinde yüzde 3 mahlülünden 8,6810 santimetre mik'abı ilâç alınmış olur.

Hauranski günde üç defa beşer damla som-

nifen, üç defa 0,05 gram lüminal ve üç yemek kaşığı yüzde on mahlülünden brompotasyumdan başlıyor, tedricen artırılarak en yüksek dereceye çıkıyor. Yani on beşer damladan günde üç defa somnifen, üç defa 0,1 lüminal, üç yemek kaşığı brompotasyum somnifenle lüminal, icabında şiringa suretinde de verilir, hiç brom kullanmaksızın yüksek miktarda somnifen ve lüminal vermeği daha iyi bulmaktadır.

Oberholzer'in bu hususta tecrübeleri çoktur. 142 ktrün 118 inde somnifen, 31 ini lüminalle yapmıştır. İptida uykua skopolaminle başlıyor. 3/4 saat sonra 4 santimetre mik'abı somnifen ve yüzde iki lüminal natryumdan 0,4 miktarda (yüzde iki mahlül) verilir. Derinden derine uykuya dalan hastaya 1-4 defa lüminal verilir ki uyanmasını diye.

Lutz dial kullanıyor, veronalden iki misli kuvvetli imiş. Bunun için barsaklar güzelce boşaldıktan sonra yarım santigram morfin ve yarım miligram skopolamin fiyolojik solution ve biraz glokok ilâve edilerek tenkiye ediliyor. 0,20 - 0,30 santigram kadar dial verilmiş oluyor. 2-7 saat kadar uyku devam ediyor. Skopolamin üç miligramı, morfin üç santigramı geçmemek üzere günde 0,80 - 0,90 santigram dialle bu suretle tenkiye ile verilir. 2-5 günde daha az miktar kullanılır. Bu suretle yüksek bir miktar uzun müddet verilir. Müller, morfin ve skopolamin olmaksızın manyaklarda münevimlerle güzel neticeler almıştır. Müller derin bir uykuya lüzum görmemektedir de ; bu halde hasta çağırınca teamül gösterir. Arada bir hastaya yiyecek verilir. Bu usulle tedavi sayesinde hastahanelerde müteheyyiç hasta görülmiyor. Beş altı günde sükûnet buluyor, bundan sonra yine yeni tedavilerin en mühimi olan atelye veya arazide çalımağa başlıyor. Morfinoman iptilâsından kurtulmuş olduğu halde uyanıyor. En müz'ic obsesyon ve fikri sabit taşıyan hasta taze ve düşüncesiz bir kafa ile kalkıyor.

Tababeti ruhiyenin yeni tedavilerinden biri bugün mühim, yarın pek ehemmiyetli olacağı şifpheviz cerrahidir. Sade Jakson sar'asında değil, her çeşit sar'ada ameliye ile muvaffakiyet çaresini aramağa mecburuz. Bel kemiği suyunu boşaltarak beyinin içine hava göndermek, bu suretle beyinin nisbi kesafetini daha bariz meydana çıkararak rontgenle resmini almak (Ansefalografi), doğrudan doğruya bezil ile buteyinlere hava göndermek (Vantrilografi), şıryanların içine iyod veya başka bir madde şırınga ederek damarların resmini rontgenle almak (Anjiyografi) kliniklerimizde her günkü işlerindedir. Bu sayede sar'ayı, cinneti yapan sebepleri; bir kemiğin tazyükünü, bir urun mevcudiyetini, buteyinlerin su ile dolarak dimağ hücrelerinin büyümesine mümneatını veya hareki merkezlerin devranını bozarak ihtilâç tekevvününü alıyor. Ameliyatla arızayı defetmekle sar'ayı, felci, cinneti izaleye çalışmakta cerraha cesaretbahş terekkililer göstermektedir. Hattâ zekâ ve seçiyenin makarri olan dimağın ön fusunun kısrını ameliyatla çıkararak teşrih bozukluğu görülmeyen cinnetleri bile iyi etmeğe teşebbüs edilmiş ve ilk adımlar ümidi arttırmıştır.

Şu konferansta takip ettiğim gaye şimdiye kadar eyi olacağı umulmayan birçok ruh hastalıklarının şifayap olabileceğini göstermektedir. Bu güzel neticeyi almak için vak'anın taze iken mütehasşis eline düşmesi ve tedavi edilmesi icabettiğini görüyoruz. Bundan mada humma ile tedavi, devamlı uyku ile tedavi, ensülün ve kardiyazol şoku ile tedavi, ameliyatla tedavi gibi hayatı ve aklı, birbirinden kıymetli iki varlığı kurtaracak tedavilerin ancak hususi müessesede yapılabileceği anlaşılıyor. Bu tedaviler ne evlerde yapılabilir, ne de mütehasşis olımyana emniyet edilir.

Mademki beyi denilen kıymetine paha biçilmez bir uzvumuz vadir. onu hasta etmemek

hijiyen mantal kaidelerine riayet etmekle azçok mümkün olur. Hastalandığı vakit ve zaman kaybetmeksizin akıl ve sinir müesseselerine göndermek icabeder. Hasta adam hasbelkader bu müesseselerin hizmetine muhtaç olursa ayıp saymaksızın serbestçe girmeli, bu sayede suitalinin düzelebileceğini bilmeli... İhmal edenler felâketi büsbütün tamir kabul etmez bir hale getirirler.

Akıl hastalıkları da iyi olabilir: hastalanır hastalanmaz teşhis ve tedavi edilmek şartile... Evde tedavileri pek güç, bazen büsbütün gayri kabilidir. Bunun için akliye müesseselerine rağbet, himmet ve hürmet lâzımdır.

Koruyucu Teababt Bakımından Veraset

Çeviren : Dr. Cemal Kiper
Hıfzıssıhha Mektebi Asistanı

- 5 -

Notice : İnsan stokunun şayanı arzu olmayan mevrus karakterlerden arı olması için çalışmak lâzımdır. Tenasül hücrelerindeki bazı mevrus karakterler resesif bir halde kalıp fırsat buldukça inkişaf ederek cemiyet için muzır insanların busulüne sebep olurlar. Bu nevi karakterleri kaybetmek lâzımdır. Halbuki insanların şecresi tamamen tesbit edilmediği ve evleneceklerin hangi nevi resesif karaktere sahip oldukları tamamen bilinmediği için ahensiz ve nisbetsiz bir akraba izdivacı tavsiye edilemez. Bununla beraber; şecerenin temizliği hakkında kat'i kanaat toplamak imkânları mevcutsa, tohumu kuvvetlendirecek olan bu şekildedeki izdivaç, cemiyete yüksek kıymette âileler yetiştirmek için en iyi bir vasıttır.

Akraba izdivacının fena tesir ve neticelerini

bazı mahallerdeki etütlerin tetkikinden anlamak mümkündür.

Marrthe's Vineyard de bu şekil izdivaçtan % 11 sağır, dilsiz ; bir miktar hüsa ; Point Judith de % 13 aptallık, % 7 cinnet.

Maine sahillerinde bir adada vilâdi zekâ malûliyetleri.

Bloock adasında yapılan etütte kısırlık = telkih kabiliyetinin ziyat.

Bank adalarının bazılarında, çocukların üçüncü veya dördüncü sınıftan öteye geçememeleri « ariyere mantal ». Ve bir nevi itimat-sızlık.

Chesapeake'in şark sahillerinde bir yarım adada ; çücelik.

Bahma adalarında idiosi ve körlük, meydana çıkmıştır.

Böylece akraba izdivacından yeni hiç bir karakter meydana çıkmayıp husule gelen noksanlıklar müşterek şecerelerindeki hususi bir kusurun neticesidir.

Akraba izdivacının bazı korkunç tesiri hakkındaki misalleri hastalıkların intikali bahsinde göreceğiz.

Hastalıkların irsen intikali : Yukardaki mütalâalardan sonra biz artık hastalıkların irsen intikalini daha mufassal münakaşa edecek şekilde hazırlanmış bulunuyoruz. Hastalıkların intikal edip etmemesi meselesi birazda hastalık hakkındaki bilgilerimize göre tahavvül eder. Yani hastalık bir antite midir ? Bir aksülamel midir ? Yoksa bir vahdet karakter midir ? Bunların hiç birinde vetire intikal edemez. Fakat bazı şerait altında ; o vetireyi husule getirecek kudretin tenasül hücresi protoplazması içine karışması mevzu bahisdir. Bu istidat birbirini takibeden batınlar arasına intikal eder. Veraset kelimesinin biyolojide kullanıldığı hususi manada, ve hastalık kelimesinin patolojide kullanıldığı mahdut manada mevzus hastalıklar yoktur. Fakat bu bir kelime mugalatası ve tarif

meselesidir. Mendel prensiplerine tevfikan bir çok anormal beden ve ruh şeraitinin kabili intikal olduğunda şüphemiz yoktur. Bununla beraber bir çok hastalık vetirelerinin intikali meselesine yakından aşına değiliz.

Evvelce bir çok hastalıklara kabili intikal nazariyle bakıldı. Fakat son mütalâa ve tetkikler neticesi bunların listesi tadil ve tahdit edilmiştir. Bir hastalığın mütevalfi batınlarda tekrar görünmesi onun kabili intikal olduğuna ve irsen intikal ettiğine yalnızca delalet etmez. Bu hata tüberküloz ve diğer intanlar için yapılmıştır. Meselâ noksan rejim ve sair fena hıfzıssıbha âdetleri heman mutat olarak bir çok ailelerde görünen içtimal ve terbiyevî bir kusurdur. Bu gayrı sıhhi âdetler hastalık şeraitine yol açar ve aile içinde ceryan ettikleri için irsi gibi görünürler.

Verasetin hastalıklar üzerine tesirine dair yapılan istatistiklerin ekserisi gayrı tam ve kontrolsüz oldukları için kıymetleri pek azdır. Hatta irsen intikali pek vazih olarak anlaşılan hastalık vak'ayinde bile pek az vak'a toplanarak Mendel ve diğer veraset kanunlarının tatbiki kâfi derecede mütalâa edilebilmiştir. Bu mesele daha derin mütalâa ve tenkidi hükümlere muhtaçtır.

Bazan hastalık bizzat kabili intikal olmayıp istidat intikal eder. Bu mesele tekrardan münakaşa edilecektir. Bazı cüzü tam şeklindeki hastalıklar diğer hastalıklar gibi irsen intikal ederler. Fakat yalnız bir cinse münhasırdır. Yani ; hastalık yahut şeraiti her nekadar diğerine de intikal etmişse de yalnız bir cinste tezahür eder. Bu şayanı dikkat veraset şekline « cinse bağı » veraset derler.

Bu şekil verasetin şayanı hayret vaziyeti de ailenin yalnız erkeklerinde olmasıdır. Bu nevi karakterler ailenin yalnız erkeklerinde mahfuz bulunup her zaman tezahür etmeyebilir. Bazan cinse merbut kusurlar dişilerde de olur. Fakat

SAKIN BİR UYKU VERİR

ÇOK İYİ TAHAMMÜL
EDİLİR

UYKUSUZLUK VE
ZİCRETEN ŞİKAYETİ
OLANLARA YARAR

Sonéyl

Butyl-éthyl-malonylurée

VECADAN MÜTEVELLİT
UYKUSUZLUK
İHTİYARLARIN
UYKUSUZLUĞU

HER BİR KOMPRIME 0 gr. 10 HAVİDİR • 20 KOMPRİME LİK TÜPLER

SOCIÉTÉ PARISIENNE D'EXPANSION CHIMIQUE

SPECIA

MARQUES: POULENC FRÈRES & USINES du RHÔNE
21, rue Jean Goujon • PARIS 8ème

LES ENDOCRINES
UN COMPLEXE DES "GLANDES DE L'ÉNERGIE," LE

CRINO - STHÉNYL

COMPRIMÉS - AMPOULES

ELÈVE LE POTENTIEL VITAL

COMPRIMÉS

6 comprimés par jour

AMPOULES

1 ampoule par jour

CRINO - MENSTRYL

COMPRIMÉS

Hypophyse antérieure - Ovaire total - Folliculine

LES INSUFFISANCES OVARIENNES

Mode d'emploi : 4 à 6 comprimés par jour

LABORATOIRES FOURNIER ^{Pres}, 7, rue Biscornet, PARIS

DRAGÉES **DESENSIBILISATION** GRANULÉS
AUX CHOCS

PEPTALMINE

MIGRAINES

TROUBLES DIGESTIFS
PAR ASSIMILATION DÉFECTUEUSE

Laboratoire des Produits SCIENTIA 21, Rue Chaptal
Paris. IXe

URTICAIRE

STROPHULUS
PRURITS. ECZEMAS

KANAMAYA KARŞI İLAÇ

POLYCALCION

KANAMALARI KESER
TUZU GİDERİR
İNTANA KARŞI
VERİLİR

CHLORURE DE CALCIUM
PHOSPHATE d'ACIDE DE CALCIUM
GLUCONATE DE CALCIUM
Hoş Kokularla Lezzetlendirilmiş
(damla halinde)

SİNİRLERİ YATIŞTIRIR
VÜCÜDÜ KİREÇLER
ANAFİLAKSİ HISSİYETİNİ
GİDERİR

LABORATOIRE DES PRODUITS SCIENTIA
21, Rue Chaptal, PARIS (IXe)

bu zaman gerek ananın ve gerek babanın aynı karakteri taşıması icabeder. Bu şekil verasete ait misaller : hemofili, renk körlüğü, abiotrophia, gece körlüğü, ve adalı dumur gibi hastalıklardır. Bu cins verasetin hepsinde izah şekli aynıdır.

İrsen intikaline inanılan hastalıklar, kusurlar, ve bunların kondisyonları ilerde münakaşa edilecektir. Bu hastalıkların, sui teşekkülâtın ve uzvi kusurların bazıları Mendel kanunlarının takibederler. İhtimal ki ; diğer hastalıklar, istidatlar ve karakterlerde irsen kabili intikaldir. Fakat mevzu daha pek yeni olarak fennî bir esasa rapt edildiğinden hadısı tesbit etmek için uzun müşahede ve dikkat ister. Ekseriya ; her hangi bir vak'ada bizzat hastalığın veya hastalığa karşı istidadın intikalini tayin etmek güçtür. Ve bundan başka bir şahsın hastalığının mütesep veya irsi olup olmadığına karar vermek de ekseriya müşküldür. İnsanda irsen kabili intikal başlıca kusurlar merkezi sinir sistemine ait olanlardır. Bu kusurların da mütevalî batınlarda mutlaka aynı kusurları husule getirmesi icab etmediğini hatırlamak lâzımdır. Bu meydana ; bir sar'ahlı mutlaka sar'ahlı doğurmaz. Keza cinnet, tereddî, zekâ malûliyeti, ve diğer stigmatlar için de böyledir. Bunlarda ahfadda muhtelif cins noksanlıklar husule getirebilirler. Tabiri diğerle ; bu mühim gurup kusurlar ekseriya kendi tiplerine doğru yürümezler.

Tavşan dudağı, çatlak damak, unk fistülleri, spina bifida, ilâ.. gibi kusurlar ; hususî karakterlerin irsi, intikaline ait vekayı değillerdir. Onlar rüşeymin developman kuvvetindeki vilâdi eksiklikleri gösterirler. Yani ; rüşeymin inkişafı esnasında, muhtelif yarıkların, iltisakların iyi ve normal bir şekilde birleşmemiş olduklarını gösterir. Kaide olarak bu gibi sui şekiller, yumru ayaklılık, ve diğer mütesep veya vilâdi malformasyonlar gayrı kabili inti-

kaldırlar.

Hastalık ve kusurların irsi intikaline ait bilgilerimizden bazı pratik ve mühim meseleler meydana çıkar. Evlenmek isteyen bir kadın veya erkek şimdi evleneceği şahsın ve ailesinin sühî ve tıbbî tarihçesini dikkatleza tetkikte daha haklı ve mazurdur. Her ne kadar müstakbel neslin göz ve saç rengini ve sair mendel kanunlarına ait karakterleri evvelden muayyen bir hudut içinde söylemek mümkün değilse de hemen adedi bir kat'iyetle ; cinnet, sar'a, tereddî, zekâ malûliyetleri, sağır dilsizlik, renk körlüğü, yarım baş ağrısı ve diğer asabî teşevvüşat gibi kusurları ; hemofili, polidaktilizm, brachydactylia kısa parmaklılık, albinizm gibi cüz'ü tam karakterler şeklindeki stigmatları evvelden keşfetmek mümkündür. Mamafî ; saç ve göz renginde de az çok bir kat'ilik vardır. Saf mavi gözlü iki ebeveyn mavi gözlü sesle malikdirler. Zira onlarda irisin rengini tayin edecek esmer sıbat yoktur. Aynı suretle kumral saçlı ebeveyn ; tenasül hücrelerinde saç pigmanına malik olmadıklarından nesilleri de kumral saçlı olur.

Mikrobik hastalıklar : Mikrobik hastalıkların irsi intikalinden bahsetmek fikrimizi karıştıran gibi görünmektedir. Bir zamanlar mikrobik hastalıkların irsen intikaline umumiyetle inanılmıştı. Şimdi tabirin hakiki manasıyla hiç bir intani hastalığın irsen intikal etmediğine inanıyoruz. Hatta frengi vak'ayinde bile tréponema pallidum beyza ve sperm ile intikal ediyorsa da orada tamamiyle yabancı bir cisimdir. Bir zamanlar tüberkülozun da irsen intikali zannedilmişti.

Fakat bütün neşriyat bunu tamamiyle red etmekte haklıdır. Çocuklar bazan çiçek, kızamık, ve diğer intanlarla doğarlar ; bunlar hakiki veraset vak'aları olmayıp vilâdi inlikal hadiseleridir.

Vilâdi intikal : Prenatal yani doğumdan evvelki intan, hakiki bir veraset hadisesi değil-

dir. Mikrobik hastalıklar plasenta vasıtasıyla cenine intikal edebilir. Plasenta bazı intanlarda diğerlerinden daha iyi süzme vazifesini görür. Valdenin tüberkülozu ve şarbonu pek nadiren cenine geçer. Halbuki sifilizde büyük bir intikal kabiliyeti vardır. Cenin rahimde iken çiçek, kızamık ve diğer intanları alabilir. Fakat bunlar mevrus değil vilâdîdirler. Hatırlamalıyız ki yalnız ebeveyn tenasül hücrelerinin protoplazmasındaki karakterler intikal eder. Yani tevarüs edebilir. *Martinis* yahut *Verco* nun dediği gibi; tenasül hücrelerinin nüveleri birleşip kaynaştıktan sonra jerm üzerine tesir edip rüşeymi taşıyır eden veya onun inkişafında bilfill bir inhiraf husule getiren avamili mevrus talâki etmemelidir. Bunlar ekseriya vilâdî ve müktesepdirler. Fakat iktisapları çok erken yani dahili rahmî hayatta olmuştur. Tenasül hücreleriyle taşınan bu yabancı cisimler vilâdî intikale misal olup hakiki veraset vak'aları değildirler. Binaenaleyh hali hazır veraset telâkisine göre; mikrobik bir hastalığın irsen intikali mümkün değildir. Hatta tenasül hücreleri bu hastalığın mikro-organizmini ihtiva etse bile yine irsi değil vilâdîdir. Anilin boyalarile beslenen tavukların renkli yumurta yumurtlamaları gibi.. Bununla beraber toksinler ve zehirler tenasül hücrelerine zarar iras ederek kusurlu nesillerin zuhuruna sebebiyet verirler ve bu kusurlar irsen intikal ederler, fakat intikal eden toksin değil onun tevilit ettiği kusurlardır.

Bir hastalığa karşı istidadın irsen intikali : Bizzat bir hastalık irsen intikal etmediği halde diathesis namıyla tanınan bir nevi istidadın irsen intikal ettiği malûmdur. Bir şahıs ufak kemikli bir bünye, zaif bir akli teşekkül, zaif ciğerler, mukavemetsiz bir gışai muhafatı, lenfa sisteminin anormal bir şekilde artması, ve dağılması, hallerini tevarüs edebilir. Herhalde hepimiz müsavıf bir şekilde doğmuş değiliz. Ekseri eşhasın «zaayıf nokta» tabir edilen mukavemetsiz, maddî

veya ruhî, bir tarafı vardır. Bir çok hallerde bu «mukavemeti az noktalar - locus minorus resistentiae» bünye veya vazifede bir kusur şeklinde irsen intikal edebilirler. Bu hususa ait bir çok misaller toplanmıştır. *Davenport* 200 den fazla ailenin sıhhi hallerini ve karakterlerini toplayarak bir etüd yapmıştır. Bu aileler arasında vücudun bazı aksamının zaayıf olarak tevarüs edilebileceğine ait misaller zikretmiştir : Bazı aileler mukavemetsiz bir teneffüs cihazı gışayı muhatisine tevarüs ettikleri için duşar oldukları hastalıklar ekseriya boğaz, burun ve bronşlarda lokalize olmuştur. Diğer bir ailede istidad mahalli daha spesifik olup heman yalnız burun ve boğaza münhasırdır. Hülâsa bazılarında kulak, karaciğer, cilt ve böbrekler hastalıkların zühur mahallidir.

Bir kısım aileler üzerinde yapılan sıhhat şecerelerinin tetkiki; hastalıkların zühuru keyfiyetinin daima tesadüfe bağlı olmadığı fikrini verir. Herhangi bir ailede muhtelif ölüm sebepleri az çok o ailenin diyetelerine bağlıdır.

Muafiyet ve veraset : Hastalıklara karşı muafiyet ya tabii veya kisbidir. Tabii muafiyet bir ırkın veya cinsin mütevali batınları arasında irsen intikal eder. Diğer müktesep karakterler gibi kısıplı muafiyet de mevrus değildir. Bu sebepten bir çok intanlara mukavemet edecek tabii kuvvetimizde yani tabii muafiyette pek az değişiklik olmuştur.

Bazı hastalıklar kısıplı ve tabii bir muafiyet bırakmadıklar halde bir nevi mukavemet yani bu hastalıklara karşı tahammül kabiliyeti bırakırlar. Ve bu mukavemet irsen bir çok batınlar devam edebilir. Fakat burada intikal eden kısıplı veya tabii bir muafiyet değil bir mukavemettir. Ve belki de bu mukavemet münasip olanların yaşaması esasına istinat eder. Bu mukavemet hastalığa karşı pek müsteit olanların zamanla temizlenmesile artar ve daha umumî bir hâl alır. Böylece; Frengi şimdi 16 ncı asırdaki

pandemide olduğu gibi şiddetli değildir. Virüsları çok azalmıştır. Keza malyarının pek şiddetli hüküm sürdüğü mntikalarda yerlilerin bu intana karşı mukavemetleri ilk intanların neticesi olarak kazanılmış bir nisbi muafiyet daha doğrusu mukavemet sayesindedir.

Kızıl ve difteri gibi bazı hastalıklara karşı da bu tabii mukavemet bir nevi ailevi karakter şeklinde irsen intikal eder.

Bir çok hastalıklarda bütün hayat müddetince devam eden kisbi bir muafiyet bıraktıkları halde tabii muafiyet bırakmazlar. Çiçek, kızamık, tifo ve saire gibi...

İnsanlarda tabii muafiyet ve tabii mukavemeti temin eden anti toksin ve diğer antikolar iki suretle intikal ederler. 1) süt veya plasenta vasıtasıyla vilâdi intikal. 2) vahdet bir karakter halinde irsî intikal. Yani bir istidat halinde.

Kan gurupları, aglutininler, komplemanı tesbit eden maddeler, ve diğer kan evsafı da irsen intikal ederlerse de nasıl oldukları ekser vekayide malûm değildir.

İntanlara karşı mukavemeti tevarüsü hakkında en doğru malûmat ve delail botanistler tarafından bildirilmiştir. *Biffon*'un buğdaylarda; *Barrus*'ün fasulyalarda; *Parker*'in yulaf ve *Lesleg*'in patateslerde yaptığı tecrübelerden sonra nebatlarda hastalıklara karşı mukavemete ait umumî bir kaide vaz'etmek mümkün olabilmektedir. *Brooks* muhtelif nebat nevilerinin paraziter hastalıklara karşı şayanı dikkat farkları gösterdiğinin bir çok çiftçilerce malûm basit bir hadise olduğunu zikretmektedir. Birbirlerine çok yakın bu nebat uevilerinde bu gibi hadiselerin vukuunu izah için bazı bünye ve genetik farklarının bulunması icabettiği vazıhan anlaşılmaktadır.

Laboratuvar hayvanlarında mukavemetin tevarüsüne ait delail pek mebzul olmamakla beraber mukndir *Leo Loeb*; sıçanlarda kanserin tevarüsü üzerine yaptığı tecrübelerin birinde

alelumum hastalıklara karşı mukavemetin irsen intikal ettiği neticesini beyan etmiştir.

Guya, Smith, ve Leormonth son zamanlarda tavşan ve kobayların tifo aglutininlerini busule getirme kabiliyetlerinin müntehap bir yetiştirme usulüyle yani nesillerinin ıslahile artmakta olduğunu gösteren tecrübeler neşretmişlerdir.

Keza *Right* ve *Lewis* neşrettikleri bir kitapta ıslah edilmemiş kobay cinsleri arasında tüberküloza karşı şayanı dikkat mukavemet farkları görüldüğünü zikretmişlerdir. Tüberküloza karşı mukavim olan bir kobay cinsile olmayan bir kobay cinsini tesalüp ettirdikleri zaman; mukavim olan kobay erkekee erkek yavruya dişi ise dişi yavruya bu mukavemetini intikal ettirdiğini görmüşlerdir.

İnsanların da hastalıklara karşı mukavemet veya aksülamellerine ait bir çok ampirik delail mevcuttur. Vahşilerin medeni insan hastalıklarına karşı istidatları, tecrit edilmiş insanlar arasındaki epidemilerin daha şiddetli seyretmeleri, ancak tabii istifa esasları ile izah edilmektedir. Yani mütenevvi hastalıklara maruz medeni ve kalabalık halinde yaşayan insanlar hasta ola ola ve kurban vere vere tabii istifaya uğramışlar ve geri kalanlar irsen bir nevi mukavemete sahip olmuşlardır.

Cummins ve *Bushnell* de tüberküloza karşı mukavemetin medeniler ile vahşiler ve tecrit edilmişlerle edilmemişler arasında başka başka olduğuna dikkat ederek bu tahavvülü bir nevi kisbi muafiyet esasına istinat ederek izaha çalışmışlardır. Fakat meselenin son halli tecrübi vak'ayii daha fazla toplanmasına kadar beklemelidir. Zira *Webster*'in bu hususta sıçanlarda yaptığı tecrübeler; bünye mukavemetinde spesifik veya non spesifik bir takım mühim irsî amillerin rol oynadığını ve neslin ıslahile bu bünye mukavemetini arttırmak imkânı olduğunu göstermektedir. Ve bu tecrübeler tabii mukave-

meti tetkik için yapıldığından, müktesep muafiyetin rolü mümkün olduğu kadar asgari hadde indirilerek ıera edilmiştir. Bu tetkikat göstermiştir ki faraza bir sıçan, sıçan tifo basiline öldürücü bir dozuna mukavemet eder ve kurtulursa bu mukavemet fitri ve irsi bir halde bir çok batınlara intikal eder. Ve yeni nesiller tifo basiline karşı gittikçe daha mukavim olurlar. Keza süblime ile aynı tecrübe aynı neticeyi vermiştir. Bu şekilde tecrübeye tabi tutulan sıçanların nesilleri diğer kontrol sıçanların nesillerine nazaran süblime ve tifo basiline karşı daha mukavim olurlar.

Şimdi bir çok hastalıkların ve bazı anatomik ve fizyolojik anomalilerin irsi intikalleri meselesine gelelim :

Tüberküloz : Tüberkülozun irsi olarak intikal etmediği ve pek nadiren de vilâdi olarak zühur ettiğini biliyoruz. Bazan bir ailede tüberkülozun devam edip gitmesinin iki sebebi vardır. 1) Hastalığa karşı mevrus bir istidal. ve 2) daimi temas neticesi intan alma şansının fazla-

lığı. Bilhassa çocukluk esnasında temas neticesi sirayetler. Bu istidat ve predisposition un ne olduğu iyice anlaşılmamıştır. Mamafih bunun pek te büyük olmadığı ve sirayete mani olduğu taktirde hastalıktan kurtulma imkânının daima mevut olduğunu pekâlâ biliyoruz. Hiç kimse tüberkülozdan ölmeğe mabkûm olarak doğmamıştır ; bir ailede veremin devam etmesinin başlıca sebebi ailenin sağlam azası ile hasta olanları arasındaki sıkı temastır. Ve bu halin devamı mükerrer intan şanslarını arttırır. Yeni doğan bütün çocuklar ister sağlam ister verem ebeveynden olsun vereme müsteit doğarlar. Zaman geçtikçe küçük ve mükerrer intanlarla nisbi bir muafiyet veya mukavemet kazanılır. Bu mukavemet kat'iyen büyük bir şey değildir. Ve hatta bazı şahıslarda ise pek azdır. İnsanlarda bu müktesep mukavemet kabili intikaldir. Mamafih insanın vereme karşı istidat ve muafiyeti arasındaki hudut hattı pek müphem ve farazidir. (Arkası var)

İyodopepton Kâzım

Tababette şüphesiz iyod emlahı kadar sahai tatbikatı geniş olan bir dava yoktur. bu müessir ilâcın en kolay alınanı, en güzel tesir edeni iyodopeptondur, on yedi seneyi müteceviz bir hayati maziye malik iyodopepton Kâzım da yegâne payidar olan ve hekimlerimizin itimadını kazanan müstahzarımızdır. Çünkü ciddi bir sayın mahsulüdür. Bu ilâç damar sertliğine, rumatismaya kalbe karşı kullanılır.

KEFALJİN
BAŞ, DIŞ ve NEURALJİ
AĞRILARINA KARŞI

2 PİLULES GLUTİNİSEES NOUVEAU CORPS IODÉ ORIGINAL 2à3 FOIS PAR JOUR
CITRATE

IODOCITRANE

HYPERTENSION
ARTÉRIELLE
VARICES, HÉMORROÏDES

TROUBLES
ARTÉRIELS ET VEINEUX

ARTÉRIO
SCLÉROSE
OBESITÉ, EMPHYSEME

LABORATOIRE DES PRODUITS SCIENTIA 21 Rue Choiseul, PARIS

Selim ve Habis bütün Kansızlıklar

HEMOSTYL yahut HEPAMOXYL

ile selâh bulur

HEMOSTYL

KAN TEVLİT EDİCİ TAZE
BEYGİR SERUMU

ŞİŞE AMPUL

HER TURLÜ KANSIZLIK
NEKAHAT
KAN KAYBETME

ŞURUP

ÇOCUK KANSIZLIKLAR
CHLORO - ANÉMIE'LERİ

HEPAMOXYL

KAN TEVLİT EDİCİ TAZE
BEYGİR SERUMU
CENİNİN KARACIĞERI
RUŞEYİN TREPHONE' LARI

ŞİŞE - AMPUL

ŞURUP

VAHİM KANSIZLIKLAR
UZUN SÜREN NEKAHAT
UZVİ HEZAL
NEŞVÜNEMA KUSURU

ŞİŞE AMPULLER :

HER SABAH, AÇ KARNINA, 1-2 AMPUL İÇİLİR.

ŞURUP

GÜNDE 2-3 YEMEK KAŞIĞI

ÇOCUKLARA : HER YEMekten EVVEL 2-3 TATLI KAŞIĞI

...

LABORATOIRES DU DOCTEUR ROUSSEL

97, Rue de Vaugirard, PARIS (6^e)

Bioplastina Serono

Hayatî muammir (Reconstituant biologique).

Ipotenina Serono

Tazyik düşürücü. Uzvi mübadelenin müserrii.

Urolitina Serono

Mübevvil. Hamızı bevlîn muhallili.

Peptopancreasi Serono

Şahmi ve mutedil maddelerin, maiyeti karbonların, şibih albüminlerin hâzımı.

Orchitasi Serono

Bütün uzviyette kuvvetin ihyakârı.

POLYBROM

[Effervescent Şinasi]

Bromun potassium, sodium, ammonium, stronsium gibi dört mühim milhden karışık olarak yapılmış bir tozdur.

Stronsiumun bromla karışık verilmesi son hekimliğin pek kıymet verdiği bir meseledir. Onun için polybrom hekimlerimiz tarafından büyük bir âlâka ile karşılanmış, hiç bir müstahzarın göremediği rağbete bir kaç hatta içinde nail olmuştur.